

การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม
ของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

A study of problems and needs in the development of cultural learning
resources of Ban Phra Phloeng community, Nok Kok sub-district, Pak Thong
Chai district, Nakhon Ratchasima Province

นางสาวตะวันฉาย คมขุนทด
นางสาวนวลจุฑา จันดาปิ้ง

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีงบประมาณ 2565
พฤศจิกายน 2565

การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม
ของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
A study of problems and needs in the development of cultural learning
resources of Ban Phra Phloeng community, Nok Kok sub-district, Pak Thong
Chai district, Nakhon Ratchasima Province

นางสาวตะวันฉาย คมขุนทด
นางสาวนวลจุฑา จันดาปิ้ง

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีงบประมาณ 2565
พฤศจิกายน 2565

หัวข้อวิจัย การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม
 ของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อผู้วิจัย ตะวันฉาย คมขุนทด และนวลจุฑา จันดาปิ้ง

หน่วยงาน สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร จันท์เทวณูมาส

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยเริ่มตั้งแต่การรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม แล้วนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์โดยการพรรณนาวิเคราะห์ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคือชาวบ้านชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มชาวบ้านในชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 คน อายุของผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 62 ปี การประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ บำนาญ มากที่สุด ส่วนที่เหลือมีอาชีพ เกษตรกร และรับจ้างทั่วไป การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ตั้งแต่เกิด และบทบาทหน้าที่ในชุมชน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นอาสาสมัครชุมชน มากที่สุด บางส่วนมีบทบาทในการเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประธานผู้สูงอายุ

ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ปัญหาและความต้องการที่ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ด้านความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมชุมชนเป็นอย่างดี พบว่า ชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจคร่าวๆ เกี่ยวกับ ประเพณี การละเล่น ภาษา และเรื่องของวัตถุโบราณจากคำบอกเล่าของบรรพบุรุษ ปู่ย่าตายาย ในปัจจุบันมีการจัดการความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมโดยได้มีการติดต่อกับกรมศิลปากรให้มาจัดการแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมภายในชุมชน มีปัญหาเกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่เข้าใจไม่ตรงกัน ขาดคนพิจารณาข้อมูลที่ต้องการ ชาวบ้านในชุมชนต้องการให้มีการนำข้อมูลมาจัดเก็บและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ด้านผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถ่ายทอดข้อมูลในชุมชน พบว่า มีบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม จำนวน 5 คน ด้านการออกแบบและการจัดลำดับ พบว่า มีปัญหาในเรื่องของ

การเรียงลำดับเหตุการณ์ เพราะไม่ได้มีการจัดบันทึกไว้จึงไม่ทราบอายุวัตถุ หรือเรื่องราวต่างๆ ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ พบว่า ชุมชนมีความต้องการจัดกิจกรรมฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่นที่สำคัญ เช่น วันสงกรานต์ ชาวบ้านมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า ชาวบ้านมีปัญหาในการจัดทำสื่อ ขาดความรู้เรื่องเทคโนโลยี ขาดผู้ที่จะถ่ายทอดและสืบทอด ชาวบ้านมีความต้องการจัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้ศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบวิดีโอ ด้านสถานที่ พบว่า ชุมชนไม่มีปัญหาในการใช้สถานที่ สามารถใช้สถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ และมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านบริหารจัดการ พบว่า งบประมาณด้านการจัดการศิลปวัฒนธรรมมีไม่เพียงพอ ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมภายในชุมชน ได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากหน่วยงานกรมศิลปากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และหอสมุดแห่งชาติ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร จันท์เทวณูมาศ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการที่ได้ให้คำแนะนำ แนวคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอดจนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้โอกาสในการจัดทำ วิทยานิพนธ์ และพัฒนางานวิจัยการศึกษาการศึกษาปัญหาและความต้องการ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยตรวจงานวิจัย พร้อมให้คำแนะนำความคิดเห็น และแนะนำการแก้ปัญหาต่างๆ อันเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง โอกาสนี้ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ตะวันฉาย คมขุนทด และคณะ

คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
บริบทเกี่ยวกับชุมชนบ้านพระเพลิง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	15
ระเบียบวิจัย.....	15
หน่วยวิเคราะห์.....	15
การเลือกพื้นที่ในการวิจัย.....	15
วิธีดำเนินการวิจัย.....	16
บทที่ 4 ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม.....	21
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	24
บรรณานุกรม.....	27
ภาคผนวก.....	30
ประวัติผู้วิจัย.....	40

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1

3.1 สรุปขั้นตอนตามวิจัยตามระยะดำเนินการวิจัย20

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1

1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทศบาลตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน่วยงานบริการประชาชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่มุ่งเน้นการดำเนินยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “เป็นเลิศด้านบริการ สืบสานประเพณีวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” มีการกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการพัฒนาการศึกษา โดยมีเป้าประสงค์ที่ 3 : เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย และยุทธศาสตร์ที่ 7 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและกีฬา เป้าประสงค์ที่ 4 : ศิลปะ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำรงอยู่สืบทอดตลอดไป

เทศบาลตำบลนกออก กำหนดนโยบายภายใต้การบริหารงาน ซึ่งมีนโยบายด้านการศึกษา วัฒนธรรมและประเพณี ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนงานประเพณีต่างๆ อนุรักษ์และสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น งานประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ประเพณีลอยกระทง ให้มีความยั่งยืน นอกจากนี้ยังส่งเสริมบำรุงพิพิธภัณฑสถาน ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ รูปแบบ เนื้อหาให้เป็นไปตามเป้าหมายในการจัดตั้ง คือเก็บรักษาและจัดแสดงจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้แก่สาธารณชน สันทนาการ แสวงถึงปัญญาท้องถิ่น (เทศบาลตำบลนกออก, 2562)

ชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตำบลนกออก มีพื้นที่ทั้งสิ้น 3,642 ไร่ พื้นที่มีลักษณะเป็นราบลุ่ม ลักษณะของชุมชนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีที่นาหรือที่ทำกินอยู่ล้อมรอบพื้นที่ของหมู่บ้าน ด้านทิศใต้ติดกับลำพระเพลิง บ้านพระเพลิงเป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรประมาณ 976 คน จำนวน 259 ครัวเรือน ปัจจุบันภาษาที่ใช้พูดกันคือภาษาไทยโคราชและภาษากลาง ส่วนภาษามอญจะใช้พูดในชาวไทยมอญที่อายุเกิน 100 ปีขึ้นไป ส่วนการแต่งกายที่แสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จะแต่งเฉพาะวันสำคัญ ประเพณีและการประกอบพิธีกรรมเท่านั้น เช่น การบวงสรวงหลวงปู่ฉิม งานประเพณีวันสงกรานต์ เป็นต้น อาชีพของคนในหมู่บ้านส่วนมากประกอบอาชีพทำนาเพราะเป็นพื้นที่กลุ่มและมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ จุดเด่นของชุมชนคือชุมชนประตู่ “ชุมชนมอญบ้านพระเพลิง” แสดงให้เห็นว่าชุมชนบ้านพระเพลิงเป็นชุมชนมอญที่เก่าแก่ เมื่อลodzi่มเข้ามาแล้วจะพบว่าสองข้างทางจะมีเสาหงส์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชาวมอญและบ้านคำขวัญหมู่บ้าน และมีศาลปู่ตา (พ่อใหญ่จอมทอง แม่ละอองสำลี) และมีวัดพระเพลิง (วัดหงส์ธรรมรักษิตาราม) เป็นวัดประจำหมู่บ้านแสดงถึงเอกลักษณ์การเป็นชาวมอญ และมีพระครูทักษิณารามัญ (หลวงปู่ฉิม) ซึ่งเป็นกิจอาจารย์ชื่อดังของหมู่บ้าน

(คณะกรรมการศึกษาบรรทัดฐานทางสังคมชาวมอญ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2563)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่มุ่งเน้นการดำเนินการกิจการภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีการกำหนดในยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าประสงค์ที่ 6.1 การมีส่วนร่วมของนักศึกษาบุคลากร และชุมชน ในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรม โดยคณมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่บูรณาการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการยอมรับในระดับสากลและพันธกิจที่ 5 ทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย โดยสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2563 ; คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2562) สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ จึงได้ดำเนินการจัดด้าน การบริการวิชาการเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ก่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ภายในพื้นที่ บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวคิดการศึกษาแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องมือในการดำเนินงานวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการทางสถิติขั้นพื้นฐานของดอร์สันแบ่งเป็น 4 กลุ่ม แนวทางส่งเสริมการอนุรักษ์และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนควรจัดหาสถานที่ใช้เป็นศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจศึกษาและควรเผยแพร่กระแสดิจิทัลใช้หลักคติชนวิทยาในการอนุรักษ์ให้แก่คนในท้องถิ่น (ฐิติรดา เปรมปรี, 2563) แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งข้อมูลความรู้ ทั้งที่อยู่ในตัวบุคคล สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสบการณ์ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้สามารถหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ องค์ประกอบการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ 7 ด้าน คือ ข้อมูล/ชุดความรู้ ผู้ให้ข้อมูล/ผู้ถ่ายทอด การออกแบบและการจัดลำดับ กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ สถานที่ และการบริหารจัดการ (วรพงศ์ ผูกู, 2561) นอกจากนี้ การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชน ก่อให้เกิดความรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมซึ่งจะพัฒนาไปเป็นความร่วมมือที่จะทำนุบำรุงรักษาตามลำดับ (กรมวิชาการ, ม.ป.ป.) แหล่งเรียนรู้ หมายถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

(กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่, 2563) การพัฒนาทัศนศิลป์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจทางการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนอย่างทั่วถึงรวมทั้งถ่ายทอดความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรมให้กับเยาวชนรุ่นหลังต่อไป เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนให้คงอยู่อย่างยั่งยืน (ปรีชา วรพิพัฒน์, 2564)

จากวิจัยพบว่ายังขาดประเด็นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม เรื่องของการรวบรวมข้อมูล ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของบ้านพระเพลิง เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู สืบสาน จารีตประเพณี ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน และคนรุ่นหลังสืบต่อไป ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาปัญหาและความต้องการ ซึ่งยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้ ในบริบทของพื้นที่ดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม บ้านพระเพลิง ตำบลนกกอก อำเภอปงอชชัย จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม บ้านพระเพลิง ตำบลนกกอก อำเภอปงอชชัย จังหวัดนครราชสีมา คาดว่าผลวิจัยจะได้ทราบปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (วรพงศ์ ผูกภู, 2561) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน บ้านพระเพลิง ตำบลนกกอก อำเภอปงอชชัย จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกกอก จังหวัดนครราชสีมา ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ ชุมชนบ้านพระเพลิง หมู่ที่ 2 ตำบลนกกอก อำเภอปงอชชัย จังหวัดนครราชสีมา
3. ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชาวบ้านในชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ให้หลากหลาย เพื่อให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอ ทัวถึง และครอบคลุม
2. ความต้องการ หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการนั้น
3. ปัญหา หมายถึง ประเด็นที่เป็นอุปสรรคความยากลำบาก ความต้านทาน หรือความต้องการแก้ปัญหา
4. แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง สังคมที่แสดงถึงความเป็นอยู่ ความเชื่อ วิถีชีวิตที่สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีต เช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของคนในชุมชน กิจกรรมชุมชน พิธีทางศาสนา ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ
5. แหล่งเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ สารสนเทศ กิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ในชุมชนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถหาความรู้และเรียนรู้ ด้วยตนเองได้ตามอัธยาศัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

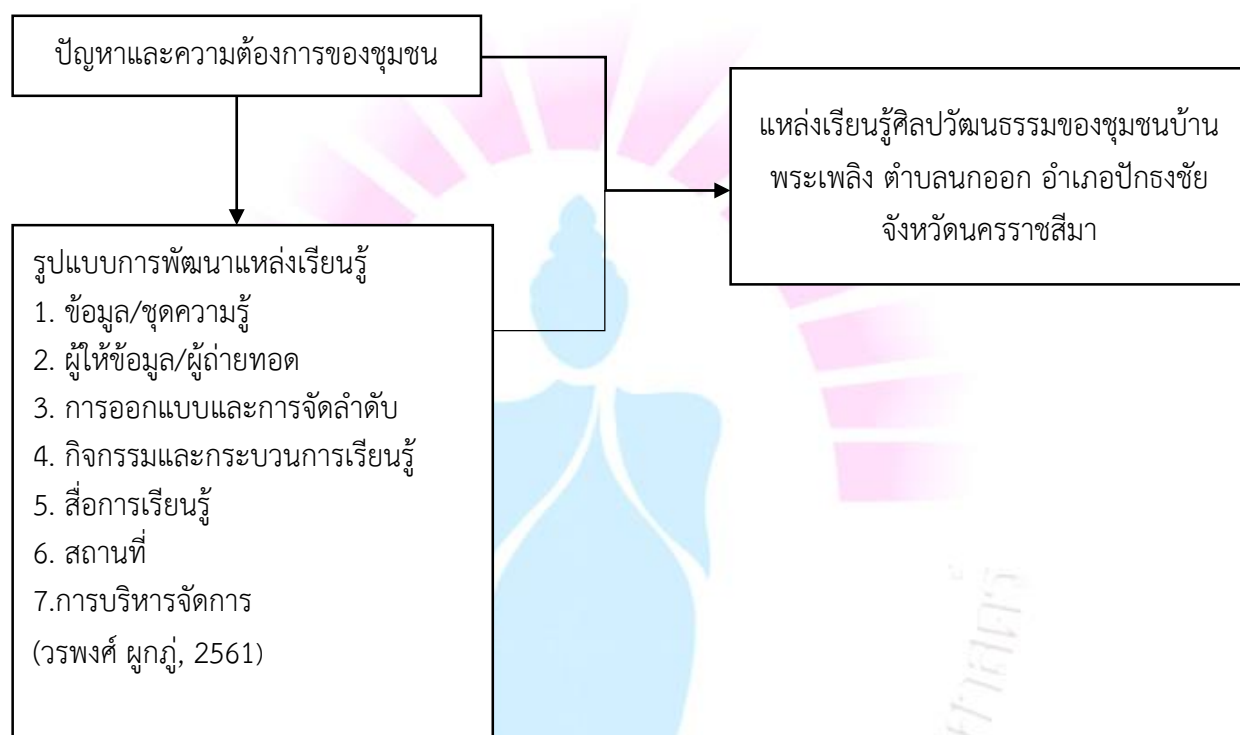
ได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

คณะมนุษยศาสตร์

และศึกษาศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ชุมชนบ้านบ้านพระเพลิง อำเภอบึงระจิง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของ วรพงศ์ ผูกภู (2561) มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังแผนภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชุมชนบ้านบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะขอนำเสนอตามหัวข้อตามลำดับต่อไปนี้

1. บริบทเกี่ยวกับชุมชนบ้านพระเพลิง
 - 1.1 ความเป็นมาหมู่บ้าน
 - 1.2 คำขวัญ
 - 1.3 สภาพทางภูมิศาสตร์
 - 1.4 ประชากร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 2.2 ความสำคัญแหล่งเรียนรู้
 - 2.3 ประเภทแหล่งเรียนรู้
 - 2.4 แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทเกี่ยวกับชุมชนบ้านพระเพลิง

ชุมชนบ้านพระเพลิง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ในตำบลนกกอก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีลำห้วยไหลผ่าน 2 สาย ได้แก่ ลำห้วย ลำพระเพลิง และลำห้วยลำสำรายมีคลองส่งน้ำชลประทานจากเขื่อนลำพระเพลิงไหลผ่าน และหมู่บ้านแห่งนี้มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของมอญที่น่าสนใจ

1. ความเป็นมาของหมู่บ้าน

“บ้านพระเพลิง” เป็นชื่อหมู่บ้านที่มีที่มาชื่อของพระมอญรูปหนึ่งท่านชื่อว่า “เสิ่ง” อพยพมาพร้อมชาวบ้านมอญกลุ่มหนึ่งมาปลูกเพิง (หมาแหงน) เอาไว้จำพรรษาในเขตพื้นที่หมู่บ้านนี้ ก็เลยถูกเรียกว่าพระเพิง มาตั้งแต่ตอนนั้นจากนั้นจึงค่อย ๆ กลายเพี้ยนจนมาเป็นชื่อ “พระเพลิง” ชาวมอญที่บ้านพระเพลิง ตำบลนกกอก อำเภอปักธงชัยนั้นเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญที่ได้ข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในหมู่บ้านทำให้ทราบว่าชาวมอญอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บ้านพระเพลิง 2 ครั้ง โดยครั้งแรกชาวมอญได้อพยพเข้ามาในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี (พ.ศ. 2319) ทรงพระราชทานครัวมอญเป็นรางวัลแก่พระยานนครราชสีมาเมื่อคราวศึกอะแซหุ่ญก็ โดยให้พระศรีราชรามัญเป็นหัวหน้าควบคุมครัวมอญเดินทางมานครราชสีมาโดยใช้เส้นทางปราจีนบุรี ครัวมอญส่วนหนึ่งตั้งบ้านเรือนที่บ้านพลับพลา อำเภอโชคชัย ส่วนพระศรีราชรามัญและเครือญาติมาตั้งถิ่นฐานในเมืองนครราชสีมาบริเวณหลักเมือง เรียกตรอกมอญ (บ้านมอญ) การอพยพครั้งที่ 2 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรด ฯ ให้พระยามหาโยธา (ทอเรียะ) คุมกองมอญมาสมทบกับกองทัพของกรมพระราชวังบวรศักดิพลเสัยที่เมืองนครราชสีมา ในปี พ.ศ.2336 เพื่อปราบขบถเจ้าอนุวงศ์ แห่งเวียงจันทน์ เมื่อเสร็จศึกแล้วเดินทางกลับทางปักธงชัย ด้านสะแกราช เห็นทำเลดีมีความอุดมสมบูรณ์ จึงปักหลังตั้งบ้านพระเพลิง บ้านนกกอก บ้านท่าโพธิ์ อำเภอปักธงชัยจึงยังรักษาประเพณีแบบมอญบางส่วนไว้ เช่น การไหว้ผีมอญการเล่นสะบ้า ประเพณีทางพุทธศาสนา และภาษา เป็นต้น (คณะกรรมการศึกษาบรรพตฐานทางสังคมชาวมอญ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2563)

2. คำขวัญ

บ้านอุ้งข้าว เจ้าสำเนียง เสียงพูดหวาน หลานหลวงปู่ฉิม ยี่ไม้สร้าง ช่างทอเสื่อ เครื่องรามัญ

3. สภาพทางภูมิศาสตร์

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเมืองปัก และตำบลโคกไทย อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลดอน และ ตำบลเกษมทรัพย์ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเกษมทรัพย์ และ ตำบลสะแกราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตก ติดต่อกับทางหลวงหมายเลข 304 (สายนครราชสีมา – กบินทร์บุรี)

4. ประชากร

ข้อมูลประชากรบ้านพระเพลิง หมู่ที่ 2 มีจำนวนประชากรทั้งหมด 976 คน

เพศชาย 470 คน

เพศหญิง 506 คน

(เทศบาลตำบลนกกอก, 2551)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ปัจจุบันข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่มีอยู่ มีความหลากหลาย และไม่ได้เก็บรักษาอย่างถูกวิธี ทำให้องค์ความรู้ที่มีอยู่สูญหายไป จึงต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อสงวนรักษาให้คงอยู่ตลอดไป

1. ความหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีนักวิชาการได้อธิบายถึงความหมายไว้ดังนี้

จารุณี แก้วประภา (2563) ได้กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้แหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในสถานศึกษาและในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ชนัทธภรณ์ ฉัตรภักดิ์ , ชุตติวัฒน์ สุวดีพิงศ์ และวิฑูรย์ วงษ์อำมาตย์ (2561) ได้กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ชุมชน หมายถึง แหล่งที่ให้ประสบการณ์การเรียนรู้แก่ชุมชน ทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งบุคคลในชุมชน กิจกรรมดำเนินชีวิต กิจกรรมศาสนา ประเพณี และทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ เพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชน

นงเยาว์ อุทุมพร (2561) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ แหล่งวิทยาการประสบการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุสิ่งของที่มีอยู่ในท้องถิ่น บุคคล สถานที่ หน่วยงาน ทั้งที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น หรือเป็นสิ่งที่อยู่เองตามธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ วิธีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

ปัทมา จันปัญญา (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยกันพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้

สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการพัฒนาแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่มีอยู่ในสถานศึกษาและในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เช่น ประสบการณ์ การเรียนรู้แก่ชุมชน ทั้งสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้มีคุณค่า เพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชน

2. ความสำคัญแหล่งเรียนรู้

ปัจจุบันแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายความหมายไว้ดังนี้

จารุณี แก้วประภา (2563) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ และมีบทบาทในการเป็นแหล่งจัดการศึกษาองค์ความรู้สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน จัดทำหลักสูตรจัดทำสื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ และส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรพร้อมทั้งประสานเชื่อมโยงให้สถานศึกษา และชุมชนมีความใกล้ชิดกัน

จิราภา อินนารี (2564) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ช่วยเชื่อมโยงเรื่องราวในท้องถิ่น สู่การเรียนรู้สากลพัฒนาคุณลักษณะและความคิด ความเข้าใจในคุณค่าและทัศนคติ ค่านิยม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ มีทักษะการแสวงหาความรู้ สามารถจัดการความรู้

ธนัทธัญญ์ ฉัตรภักครัตน์, ชุติวัดน์ สุวดีพิงศ์ และวิฑูรย์ วงษ์อำมาตย์ (2561) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ชุมชนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของคนในชุมชนให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อเป็นรากฐานของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

รัตติกร ภิรมย์โคร่ง (2563) ได้กล่าวว่า เป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้อันหลากหลายด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการที่ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง มองเห็นคุณค่าและตระถึงปัญหาในท้องถิ่นพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของท้องถิ่นทั้งปัจจุบันและอนาคต

รุ่งอรุณ ไสยโสภณ และคณะ (2561) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ คือ เป็นสถานที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน แหล่งในการแสวงหาความรู้ตามความสนใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง และอาจส่งผลทำให้เกิดความหวงแหน และเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นจนนำไปสู่การร่วมอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป

สรุปได้ว่า ความสำคัญแหล่งเรียนรู้ เป็นสถานที่ให้ข้อมูลข่าวสารช่วยเชื่อมโยงเรื่องราวในท้องถิ่น ต่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของคนในชุมชน ให้เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ตระถึงปัญหาในท้องถิ่น และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเป็นรากฐานของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนำไปสู่การร่วมอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป

3. ประเภทแหล่งเรียนรู้

การจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจัดได้หลายแบบเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการใช้งาน ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงประเภทแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

นาวา วงษ์พรม (2560) ได้กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นสถานที่ชัดเจน ปรากฏเป็นที่อยู่ บริเวณ หรือบ่อเกิดความรู้ในชุมชน โดยกำหนดกำหนดประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ 9 ประเภท

ดังนี้ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ และแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น

ประกายดาว แก้วชัยแตร (2561) ได้กล่าวว่า ประเภทของแหล่งการเรียนรู้ สามารถจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ตามตามธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้ใบหญ้า ดิน หิน แร่ ป่าไม้ ภูเขา สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มีผู้จัดการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นกิจจะลักษณะได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น

รัตติกง ภิรมย์โคร่ง (2563) ได้กล่าวว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่างๆ

สรุปได้ว่าประเภทแหล่งเรียนรู้ หมายถึงแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นสถานที่ชัดเจน ปรากฏเป็นที่อยู่บริเวณ หรือบ่อเกิดความรู้ในชุมชน เช่น แหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ตามตามธรรมชาติ แหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มนุษย์สร้างขึ้น

4. แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม

แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมเป็นพื้นที่หรืออาณาบริเวณที่แสดงวิถีชีวิตผู้คน ผ่านรูปแบบความงดงาม ความเชื่อและสภาพของสังคมนั้นๆ ซึ่งมีนักวิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2565) แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจเป็นสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยความรู้ สาระความรู้ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตวัฒนธรรม ซึ่งมีคุณค่าของคนในชุมชน เป็นความรู้ทางวัฒนธรรมที่มีการปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยคนในชุมชน และมุ่งเน้นที่จะถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับคนทั้งในท้องถิ่นของตนเอง และคนในสังคมภายนอก ได้เข้าใจถึงชีวิตวัฒนธรรมของสังคม

นิรุต กลีบจันทร์ (2559, น. 23-24) ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ทางสังคมที่แสดงถึงความเป็นอยู่ความเชื่อ วิถีชีวิตที่สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีต เช่น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง การแสดงพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

พัชรินทร์ วรจักร (2559) รูปแบบการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่เป็นแบบแผนในการปฏิบัติที่มีคุณภาพในด้านการทำนุบำรุงการอนุรักษ์ เผยแพร่และสืบสานวัฒนธรรมไทย การพัฒนาแหล่ง วัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้และแหล่งรายได้ของประชาชนโดยการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่าแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจเป็นสถานที่หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยความรู้ สารความรู้ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตวัฒนธรรม เช่น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง การแสดง พื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

รัชพล แยมกลีบ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาเชิงพื้นที่จากทุนทางศิลปวัฒนธรรม กรณีวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม วิถีคนปลายบาง จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลการนำทุนทางศิลปวัฒนธรรมมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม วิถีคนปลายบาง จังหวัดนนทบุรี เพื่อเสนอแนวทางสำหรับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในอนาคต ผ่านภาคีเครือข่าย หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิจัยถูกศึกษาผ่านแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วมของชุมชน และอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นสำรวจทรัพยากรมรดกทางศิลปวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ในพื้นที่กระบวนการนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนจุดแข็ง และความท้าทายของการนำศิลปวัฒนธรรมมาใช้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม วิถีคนปลายบางจำนวน 7 คน การเลือกกลุ่มเป้าหมายนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น ด้วยหลักการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยได้นัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมอย่างครบถ้วน และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ด้วยการใช้คำถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured question) พบว่า วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม วิถีคนปลายบาง จังหวัดนนทบุรี ถือกำเนิดจากความพยายามพลิกพื้นผืนแผ่นดินที่เคยได้รับผลกระทบจากมหาอุทกภัยเมื่อปี พ.ศ. 2554 สู่การเป็นชุมชนที่สามารถเลี้ยงชีพอย่างยั่งยืนผ่านมรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้อย่างโบราณสถาน โบราณวัตถุในชุมชน และที่จับต้องไม่ได้อย่างวิถีชีวิตริมคลองมหาสวัสดิ์ที่สืบทอดอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนก็ยังมีโอกาสสามารถพัฒนาต่อได้ผ่านความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ที่สามารถเข้ามาช่วยด้วยสร้างเอกลักษณ์และเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนขับเคลื่อนทรัพยากรศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่สู่การเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีระบบเศรษฐกิจที่ทั้งสร้างสรรค์และมีความยั่งยืน

ฐิติรดา เปรมปรี (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาฝายอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ 1) เพื่อศึกษาจำแนกข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตาม

หลักทางคติชนวิทยาและ 2) เพื่อนำหลักการทางคติชนประยุกต์หาแนวทางส่งเสริมและอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลนาฝายทั้ง 19 หมู่บ้านแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 72 คนกลุ่มที่ 2 เป็นบุคคลสำคัญในชุมชนจำนวน 10 คนร่วมกันประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและข้อจำกัด (SWOT Analysis) เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการทางคติชนวิทยาของดอร์สันแบ่งเป็น 4 กลุ่มแนวทางส่งเสริมการอนุรักษ์และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนตำบลนาฝายควรจัดหาสถานที่ใช้เป็นศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจศึกษาและควรเผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักคติชนวิทยาในการอนุรักษ์และเสริมสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น

ประคอง มาโต (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกห้วยขาแข้ง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบท และสภาพปัญหาส่งเสริมการพัฒนาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงภูมิศาสตร์ในพื้นที่มรดกโลกห้วยขาแข้ง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบวิจัยเชิงเอกสาร และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยทำการเลือกชุมชนแนวเขตป่ากันชน จำนวน 8 ชุมชน จากลักษณะความโดดเด่นของเขตพื้นที่ ที่มีอาณาบริเวณติดกับพื้นที่มรดกโลกห้วยขาแข้ง 0 กิโลเมตร ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 24 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 4 กลุ่ม 32 รูป/คน พบว่า ชุมชนบริเวณโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เป็นชุมชนที่มีลักษณะเป็นชุมชนผสมผสาน มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาวบ้านมีประวัติการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าในระดับหนึ่งผ่านมิติของวัฒนธรรม ประเพณีพิธีกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ก่อให้เกิดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง โดยมีการร่วมมือกันโดยการสร้างเครือข่าย ในการทำงานร่วมกันของ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่ โดยหน่วยงานรัฐทำหน้าที่เป็นหลักในการ จัดโครงการให้ความรู้กับประชาชน เพื่อพูดคุย และวางกติกาข้อตกลงร่วมกัน

วสันต์ จันทร์โอกาส และนิตยา วงศ์ยศ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้วิธีการแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในพื้นที่ที่มีแหล่งเรียนรู้ชุมชน จำนวน 380 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม เก็บข้อมูลด้วยการสังเกต และการสนทนากลุ่มจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้บริหารแหล่งเรียนรู้ชุมชน พร้อมด้วยนายก

องค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา พบว่า สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการส่งเสริมความรู้ อยู่ในระดับน้อย ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ปัญหา พบว่า แหล่งเรียนรู้ชุมชนขาดงบประมาณการดำเนินงานไม่ได้รับการต่อยอดองค์ความรู้ของแต่ละแหล่ง ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ชุมชนในด้านต่างๆ ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ชุมชน ควรจัดฝึกอบรม และพาไปดูแหล่งเรียนรู้ชุมชนอื่นที่ประสบผลสำเร็จ ควรมีการทำวีดิทัศน์ หรือจัดทำแผ่นซีดีเพื่อการเผยแพร่

นิพนธ์ บุญหลวง (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการชุมชนต้นแบบบ้านทุ่งศรี จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนบ้านทุ่งศรี หมู่ 3 ตำบลทุ่งศรี อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดชุมชนและนำไปสู่การเป็นชุมชนต้นแบบของชุมชนบ้านทุ่งศรี หมู่ 3 ตำบลทุ่งศรี อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการชุมชนต้นแบบ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ด้วยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และนำผลการศึกษามาประมวลผล และวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ โดยอาศัยทฤษฎีด้านการบริหารมาเป็นแนวทางในการสรุปผล พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการชุมชนและนำไปสู่การเป็นชุมชนต้นแบบของชุมชนบ้านทุ่งศรี หมู่ 3 ตำบลทุ่งศรี อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 1) ผู้นำ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างสรรค์ชุมชนให้มีความเปลี่ยนแปลง 2) คนในชุมชนที่ต้องมีความเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ มีความคิดที่จะร่วมมือในการพัฒนา 3) การเรียนรู้ของชุมชน นับเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชุมชนได้โดยง่าย 4) เครือข่ายและความร่วมมือ โดยที่ความสำเร็จของชุมชนจะเกิดขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ภาครัฐต้องสร้างศักยภาพ สร้างการเรียนรู้ สร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ให้แก่ ผู้นำและผู้ที่มีจิตอาสาในชุมชน ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางการสร้างพัฒนาหรือจัดการชุมชนให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งต้องสร้างความเป็นเครือข่าย และสร้างความร่วมมือในด้านต่างๆ ให้ชุมชนสามารถพัฒนาพื้นที่ของตนเองได้อย่างไม่มีอุปสรรค หรือปัญหาใดๆ อันจะนำไปสู่ความล้มเหลวของชุมชน

จิระพล ภูกัน (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษาปีการศึกษา 2558 จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ค่าเฉลี่ย (X)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .61 - .83 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .97 และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)และทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 127 คน พบว่า 1) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนจำแนกตามโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .053) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยงบประมาณที่จัดสรรจากกรุงเทพมหานครนั้นควรได้รับจัดสรรให้มากที่สุดจึงจะเป็นแนวทางพัฒนามากที่สุด ควรปรับภูมิทัศน์ภายในบริเวณการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความสวยงาม สะอาดภายในบริเวณจัดแหล่งเรียนรู้ และสร้างสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสมควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของเจ้าหน้าที่/ ครู ควรมีการอบรมในเรื่องให้บริการและเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่/ ครู และควรจัดให้มีจำนวนเจ้าหน้าที่/ ครูให้บริการคำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอผู้บริหารควรมีแผนงาน/ โครงการการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมให้บริการ และควรมีการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องด้วย

จากงานวิจัยที่สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมจะช่วยหาแนวทางส่งเสริมและอนุรักษ์แหล่ง เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่คู่กับลูกหลานสืบต่อไป โดยการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมเป็นองค์ความรู้ในการดำรงชีวิตที่จะต้องนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนตามกระบวนการที่มีค่าสำหรับการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในสังคมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. หน่วยวิเคราะห์
3. การเลือกพื้นที่ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เหตุผลที่เลือกการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพมีจุดเด่น คือ มุ่งเน้นข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด ให้ความหมายหรือคุณค่ากับสิ่งต่างๆ ในบริบทสังคมและวัฒนธรรม หรือสภาพสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยต้องเลือกวิธีการวิจัยที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาการวิจัย กระบวนการวิจัย และความชำนาญของนักวิจัย ดังนั้นเพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

หน่วยวิเคราะห์

หน่วยสำหรับการวิเคราะห์ในการวิจัยเป็นหน่วยระดับหมู่บ้าน คือบ้านพระเพลิง หมู่ที่ 2 ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 976 คน

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ การสนทนากลุ่ม โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7-8 คน เป็นชาวบ้านในชุมชนบ้านพระเพลิง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชน ที่สามารถให้ข้อมูลได้ (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2551 น.146)

การเลือกพื้นที่ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ในการวิจัย เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติ สาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ จึงได้ดำเนินการกิจด้าน การบริการวิชาการเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัญหาและความ

ต้องการในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน จึงพัฒนาโครงการวิจัยเรื่องนี้และเลือกพื้นที่นี้ เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและความต้องการของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยมี 1 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา

เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 976 คน (เทศบาลตำบลนกออก, 2551)

1.2 ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาข้อมูลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม คือ ชาวบ้านในชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 คน โดยใช้การสนทนากลุ่ม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชน ที่สามารถให้ข้อมูลได้

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อนำไปออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ จากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ก่อนนำไปทดสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นใหม่ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์สายยนต์ ชาวอุบล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วารี สงนอก เพื่อประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ว่ามีความถูกต้อง เหมาะสมของการใช้คำถามและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้วิเคราะห์มาหรือไม่

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน IOC เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง เหมาะสมของข้อคำถาม ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้ วิธีการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) ตัวอย่างเช่น ข้อคำถามข้อ 1 ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แต่ละท่านให้คะแนนมา คือ +1 ทั้ง 5 ท่าน การหาค่า IOC คือ หาผลรวมของคะแนนในข้อ 1 โดยการบวก 1+1+1+1+1 เท่ากับ 5 คะแนน แล้วนำมาหารด้วยจำนวน

ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผลรวมคะแนน/จำนวนผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ $5/5 = 1.00$ จากนั้นนำผลไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จากผลการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม IOC แสดงว่า ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงสูงนำไปใช้ได้ ส่วนข้ออื่นๆ ก็ทำหลักการเดียวกันทั้งหมดทุกข้อคำถาม

กรณีผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตัวอย่าง เช่น

ผลคะแนน ทั้ง 5 ท่าน ได้ 5 คะแนน = 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

ผลคะแนน ทั้ง 5 ท่าน ได้ 4 คะแนน = 0.8 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

ผลคะแนน ทั้ง 5 ท่าน ได้ 3 คะแนน = 0.6 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

ผลคะแนน ทั้ง 5 ท่าน ได้ 2 คะแนน = 0.4 ค่าความเที่ยงตรงต่ำกว่า 0.50 ยังใช้ไม่ได้ ต้องปรับปรุง

ผลคะแนน ทั้ง 5 ท่าน ได้ 1 คะแนน = 0.2 ค่าความเที่ยงตรงต่ำกว่า 0.50 ยังใช้ไม่ได้ ต้องปรับปรุง

การหาค่า IOC สามารถหาได้ทั้งแบบทดสอบ แบบวัด สำหรับนิสิต นักศึกษา และผู้ที่กำลังทำวิทยานิพนธ์หรือผู้สนใจ ศึกษาแล้วสามารถนำไปใช้ในการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือได้ (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) ผลการประเมิน IOC จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่ได้รับการพิจารณาแบบสัมภาษณ์เป็นรายข้อ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่า 0.5 - 1.00 ส่วนข้อที่มีค่า 0.33 ใช้ไม่ได้จึงได้นำไปแก้ไขและปรับปรุง เพื่อเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ส่วนข้อที่ใช้ได้มีค่า 0.67 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามบางข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์นี้ได้

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม เพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง กับชาวบ้านในชุมชนบ้านพระเพลิง จำนวน 7 คน โดยมีการประสานเพื่อนัดหมายเวลาล่วงหน้า มีการเก็บข้อมูลโดยละเอียดด้วยการบันทึกเสียงและจดบันทึกทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ข้อมูลที่ได้จะนำมาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

2.1 ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ จึงมีประชากรในการวิเคราะห์ คือ ชาวบ้านในชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 976 คน (เทศบาลตำบลนกออก, 2551)

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ชาวบ้านในชุมชน จำนวน 7-8 คน โดยใช้การสนทนากลุ่ม

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview form) มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.3.1.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาระยะที่ 1 เกี่ยวข้องกับข้อมูล ปัญหาและความต้องการแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี วรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่กำลังศึกษา เพื่อใช้ในการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางในการออกแบบ เครื่องมือใช้เป็นข้อคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นกำหนดเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และ กรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์

2.3.1.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย และครอบคลุม นิยามศัพท์เฉพาะ นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลกับชาวบ้านในชุมชน เพื่อตอบแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ ข้อมูลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม แบ่งเป็น 2 ตอน แต่ละตอนประกอบด้วยประเด็น คำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ รายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับ ชื่อ-สกุล อายุ อาชีพ หมายเลขโทรศัพท์/ไอทีไลน์ ช่องทาง/ สถานที่ที่สะดวกให้สัมภาษณ์ การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ตั้งแต่เกิดหรือย้ายเข้ามา ที่อยู่ปัจจุบัน บทบาท หน้าที่ในชุมชน รวมจำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลการศึกษา ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบล นกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

2.3.1.3 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้วิจัย นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นใหม่ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์สายยนต์ ชาวอุบล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วารี สงนอก เพื่อประเมิน และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แล้ว นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ดังนี้ เมื่อเห็นว่าข้อคำถามสอดคล้อง ให้คะแนนเป็น +1 เมื่อไม่แน่ใจในข้อคำถาม ให้คะแนน เป็น 0 และเมื่อเห็นว่าไม่มีความสอดคล้องในข้อคำถาม ให้คะแนน เป็น -1 และเกณฑ์การตัดสินใจในการ ประเมินให้ใช้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่ามีความสอดคล้องระหว่างข้อ คำถามกับวัตถุประสงค์ และสามารถนำไปใช้วัดตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลของเก่า จากนั้นกำหนดเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อนำมาเป็นกรอบ การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัญหา
และความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง

ดังนั้น จากวิธีดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 สามารถสรุปเป็นความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์
วิธีการวิจัย เครื่องมือ/การวิเคราะห์ผล ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและผลลัพธ์ของการดำเนินการวิจัย ดัง
ตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สรุปขั้นตอนตามวิจัยตามระยะดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ผล	ประชากร/กลุ่ม ตัวอย่าง	ผลลัพธ์ของการดำเนิน วิจัย
ระยะที่ 1 วิจัยเชิง คุณภาพการศึกษา ปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทาง ศิลปวัฒนธรรมของ ชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา	-สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง -สร้างแบบสัมภาษณ์ ในการสนทนากลุ่ม -ใช้การวิเคราะห์ เนื้อหาเพื่อศึกษา ปัญหาและความ ต้องการ	ประชากรในการวิจัย ครั้งนี้ คือ ชาวบ้านใน ชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอ ปรางค์ชัย จังหวัด นครราชสีมา จำนวน 976 คน กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย คือ ชาวบ้านในชุมชน บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7-8- คน เป็น ผู้ที่มีความรู้ เรื่อง ประวัติของชุมชนและ ปัญหาในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรม โดย การสนทนากลุ่ม จึงได้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้ให้ข้อมูลรวมถึงการ ให้ความยินยอมใน การเก็บรวบรวม ข้อมูล	ได้ทราบถึงปัญหาและ ความต้องการในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทาง ศิลปวัฒนธรรมของ ชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 4

ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา ในบทนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะนำเสนอการวิเคราะห์ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ในการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วยหัวข้อ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล
2. ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล จากกลุ่มชาวบ้านในชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7-8 คน เป็นผู้ให้ความยินยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนที่สามารถให้ข้อมูลได้จึงนำมาสรุปในภาพรวมที่สอดคล้องกับการศึกษา ประกอบด้วย อายุ การประกอบอาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน และบทบาทหน้าที่ในชุมชน สรุปดังนี้

1. อายุของผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 62 ปี
2. การประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการบำนาญมากที่สุด ส่วนที่เหลือมีอาชีพ เกษตรกร และรับจ้างทั่วไป
3. การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ตั้งแต่เกิด
4. บทบาทหน้าที่ในชุมชน พบว่า ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นอาสาสมัครชุมชนมากที่สุด บางส่วนมีบทบาทในการเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประธานผู้สูงอายุ

ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูลได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูล/ชุดความรู้

- 1.1 ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ในศิลปวัฒนธรรมชุมชนเป็นอย่างดีหรือไม่ อย่างไร

พบว่า ทราบคร่าวๆ เกี่ยวกับประเพณี การละเล่นสะบ้า ภาษา และมีความรู้ในเรื่องวัตถุโบราณ รู้จากคำบอกเล่าของบรรพบุรุษปู่ย่าตายาย

1.2 ปัจจุบันมีการจัดการความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

พบว่า ได้มีการติดต่อกับกรมศิลปากรให้มาจัดการแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม

1.3 ชุมชนมีปัญหาเกี่ยวกับการนำข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมไปใช้หรือไม่ อย่างไร

พบว่า มีปัญหาความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ชาวคนพิจารณาข้อมูลที่ถูกต้อง

1.4 ท่านมีความต้องการนำข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรมไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

พบว่า ทางชาวบ้านชุมชนบ้านพระเพลิงอยากให้มีการนำข้อมูลมาจัดเก็บ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม

2. ผู้ให้ข้อมูล/ผู้ถ่ายทอดข้อมูล

2.1 ชุมชนมีบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมหรือไม่

พบว่า มีบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่

นายธรรมลักษณ์ ชาวงาม

อาจารย์ประเทียง พรพิทักษ์กุล

อาจารย์ประทวน ปรัชญานันท์ (ภาษา)

ยายแจ่ม (เลี้ยงผี)

แม่รำพึง (โรงครัว)

3. การออกแบบและการจัดลำดับ

3.1 ท่านมีปัญหาในการเรียงลำดับเหตุการณ์ทางศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร (ที่มาประวัติศาสตร์ การพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรม)

พบว่า มีปัญหาในเรื่องของการเรียงลำดับการเหตุการณ์ เหตุการณ์ เพราะไม่ได้มีการจดบันทึกไว้ ไม่ทราบอายุว่าได้มากี่ปี

4. กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

4.1 ชุมชนมีความต้องการจัดกิจกรรมฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่นในรูปแบบใด

พบว่า จัดตามประเพณีในวันสำคัญ เช่น วันสงกรานต์

4.2 ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร

พบว่า มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม

5. สื่อการเรียนรู้

5.1 ท่านมีปัญหาในการจัดทำสื่อ ถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

พบว่า มีปัญหาในการจัดทำสื่อ ขาดความรู้เรื่องเทคโนโลยี ขาดผู้ที่จะถ่ายทอดและสืบทอด

5.2 ท่านมีความต้องการจัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบใด

พบว่า มีความต้องการจัดทำสื่อในรูปแบบวิดีโอเพื่อถ่ายทอดความรู้

6. สถานที่

6.1 ชุมชนมีปัญหาในการใช้สถานที่ภายในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร
พบว่า ชุมชนไม่มีปัญหาในการใช้สถานที่ สามารถใช้สถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้

6.2 ชุมชนมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างไร

พบว่า มีบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้โดยใช้ภูมิอวาสเดิมมาเป็นพิพิธภัณฑ์ และยังมีกิจกรรมกระตุ้นคนในชุมชนให้มีความร่วมมือที่จะฟื้นฟูสถานที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้

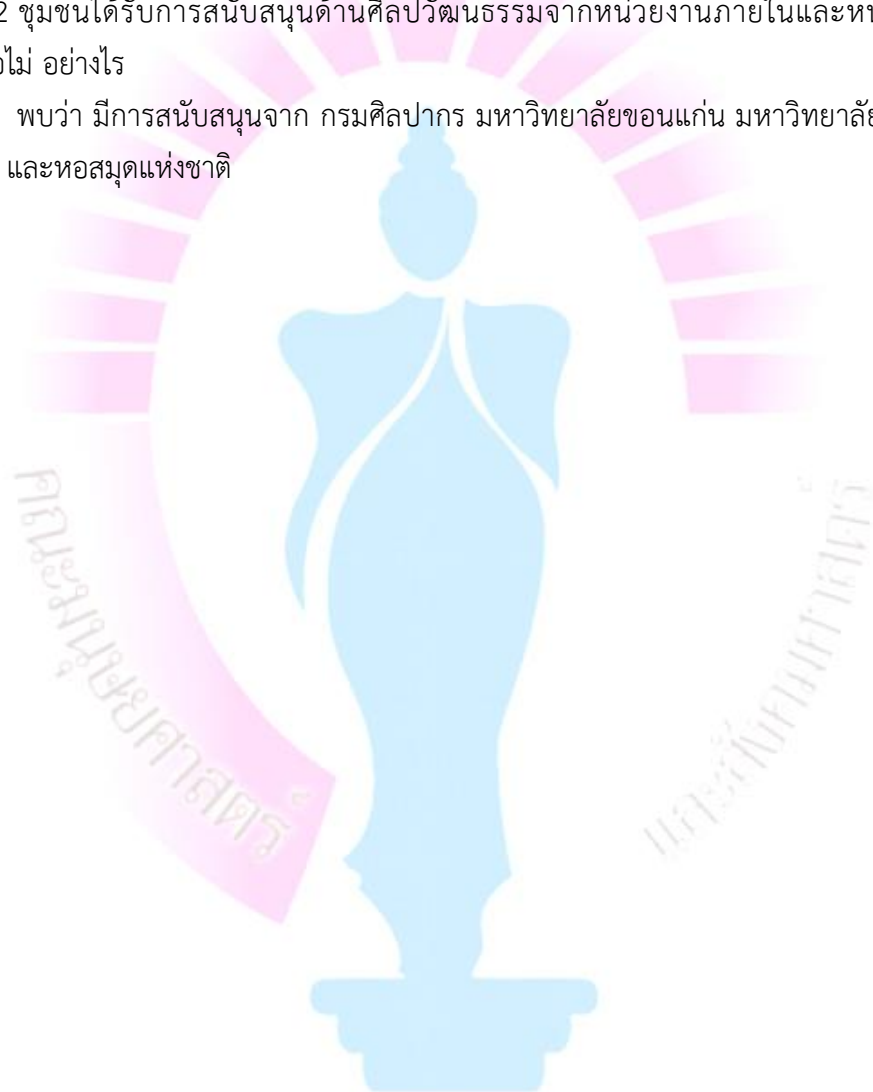
7. การบริหารจัดการ

7.1 งบประมาณด้านการจัดการศิลปวัฒนธรรมมีเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่ อย่างไร

พบว่า มีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดการแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม

7.2 ชุมชนได้รับการสนับสนุนด้านศิลปวัฒนธรรมจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกหรือไม่ อย่างไร

พบว่า มีการสนับสนุนจาก กรมศิลปากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และหอสมุดแห่งชาติ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยเริ่มตั้งแต่การรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม แล้วนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์โดยการพรรณนาวิเคราะห์ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคือชาวบ้านชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้านในชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 คน อายุของผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 62 ปี การประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ บำนาญ มากที่สุด ส่วนที่เหลือมีอาชีพ เกษตรกร และรับจ้างทั่วไป การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ตั้งแต่เกิด และบทบาทหน้าที่ในชุมชน พบว่า ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นอาสาสมัครชุมชน มากที่สุด บางส่วนมีบทบาทในการเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประธานผู้สูงอายุ

ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงขัง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูลได้ชี้ให้เห็นถึง

ปัญหาและความต้องการที่ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ด้านความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมชุมชนเป็นอย่างดี พบว่า ชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจคร่าวๆ เกี่ยวกับ ประเพณี การละเล่น ภาษา และเรื่องของวัตถุโบราณจากคำบอกเล่าของบรรพบุรุษ ปู่ย่าตายาย ใน ปัจจุบันมีการจัดการความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมโดยได้มีการติดต่อกับกรมศิลปากรให้มาจัดการ แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมภายในชุมชน มีปัญหาเกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่เข้าใจไม่ตรงกัน ชาวคน พิจารณาข้อมูลที่ถูกต้อง ชาวบ้านในชุมชนต้องการให้มีการนำข้อมูลมาจัดเก็บและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรม ด้านผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถ่ายทอดข้อมูลในชุมชน พบว่า มีบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ด้านศิลปวัฒนธรรม จำนวน 5 คน ด้านการออกแบบและการจัดลำดับ พบว่า มีปัญหาในเรื่องของการ เรียงลำดับเหตุการณ์ เพราะไม่ได้มีการจดบันทึกไว้จึงไม่ทราบอายุวัตถุ หรือเรื่องราวต่างๆ ด้าน กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ พบว่า ชุมชนมีความต้องการจัดกิจกรรมฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น ที่สำคัญ เช่น วันสงกรานต์ ชาวบ้านมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรม ด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า ชาวบ้านมีปัญหาในการจัดทำสื่อ ชาวคนรู้เรื่องเทคโนโลยี ชาวคนผู้ที่จะถ่ายทอดและสืบทอด ชาวบ้านมีความต้องการจัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้ศิลปวัฒนธรรมใน รูปแบบวิดีโอ ด้านสถานที่ พบว่า ชุมชนไม่มีปัญหาในการใช้สถานที่ สามารถใช้สถานที่เป็นแหล่ง เรียนรู้ได้ และมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านบริหารจัดการ พบว่า งบประมาณด้านการจัดการ ศิลปวัฒนธรรมมีไม่เพียงพอ ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมภายในชุมชนได้รับการสนับสนุน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากหน่วยงานกรมศิลปากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และหอสมุดแห่งชาติ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย มีประเด็นที่อภิปรายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของ ชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของ ชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ที่สะท้อนให้เห็นถึง ความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่ง ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้อง วสันต์ จันทโรภาส และนิตยา วงศ์ยศ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัด แม่ฮ่องสอน ในแต่ละด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านการประชาสัมพันธ์ ปัญหา พบว่า แหล่งเรียนรู้ชุมชนขาดงบประมาณการดำเนินงานไม่ได้รับการต่อยอดองค์ความรู้ของ แต่ละแหล่ง ชาวคนประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ชุมชน ในด้านต่างๆ ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดสรร งบประมาณสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ชุมชน ควรจัดฝึกอบรม และพาไปดูแหล่งเรียนรู้ชุมชนอื่นที่ประสบ ผลสำเร็จ ควรมีการทำวีดิทัศน์ หรือจัดทำแผ่นซีดีเพื่อการเผยแพร่ สอดคล้องกับ ประคอง มาโต

(2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกห้วยขาแข้ง พบว่า ชุมชนบริเวณโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เป็นชุมชนที่มีลักษณะเป็นชุมชนผสมผสาน มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาวบ้านมีประวัติการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าในระดับหนึ่งผ่านมิติของวัฒนธรรม ประเพณีพิธีกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ก่อให้เกิดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง โดยมีการร่วมมือกันโดยการสร้างเครือข่าย ในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่ โดยหน่วยงานรัฐทำหน้าที่เป็นหลักในการจัดโครงการให้ความรู้กับประชาชน เพื่อพูดคุย และวางกติกาข้อตกลงร่วมกัน และสอดคล้องกับ นิพนธ์ บุญหลวง (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการชุมชนต้นแบบบ้านทุ่งศรี จังหวัดแพร่ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการชุมชนและนำไปสู่การเป็นชุมชนต้นแบบของชุมชนบ้านทุ่งศรี หมู่ 3 ตำบลทุ่งศรี อำเภอร่องควาง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 1) ผู้นำ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างสรรค์ชุมชนให้มีความเปลี่ยนแปลง 2) คนในชุมชนที่ต้องมีความเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ มีความคิดที่จะร่วมมือในการพัฒนา 3) การเรียนรู้ของชุมชน นับเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชุมชนได้โดยง่าย 4) เครือข่ายและความร่วมมือโดยที่ความสำเร็จของชุมชนจะเกิดขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ภาครัฐต้องสร้างศักยภาพ สร้างการเรียนรู้ สร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ให้แก่ ผู้นำและผู้ที่มีจิตอาสาในชุมชน ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางการสร้างพัฒนาหรือจัดการชุมชนให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งต้องสร้างความเป็นเครือข่าย และสร้างความร่วมมือในด้านต่างๆ ให้ชุมชนสามารถพัฒนาพื้นที่ของตนเองได้อย่างไม่มีอุปสรรค หรือปัญหาใดๆ อันจะนำไปสู่ความล้มเหลวของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากวิจัยครั้งนี้

1.1 การลงพื้นที่ศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมมีความล่าช้า เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19

1.2 ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนน้อย อาจให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน

1.3 ควรศึกษาเทคนิคคำถามการสัมภาษณ์เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและตอบตรงประเด็น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน

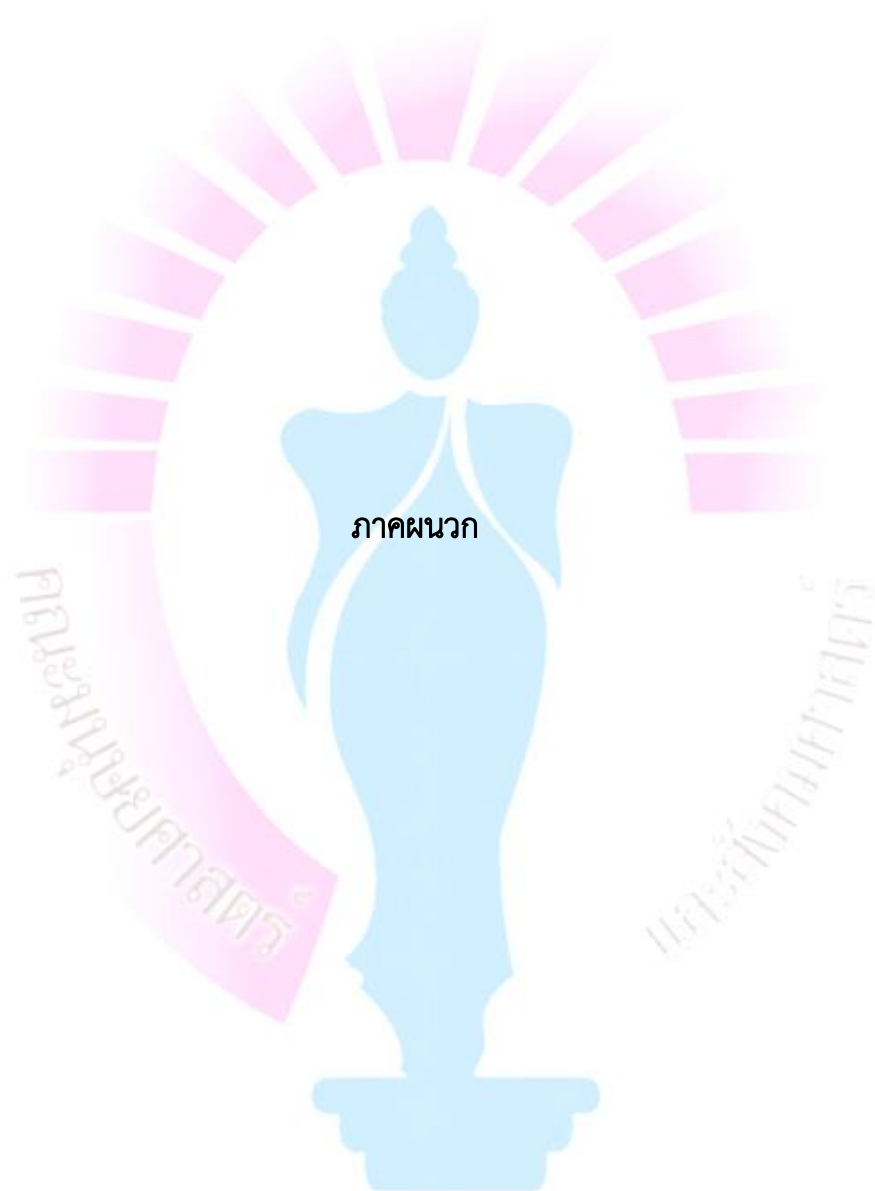
2.2 ควรมีการส่งเสริมการจัดเก็บวัตถุโบราณ

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2565). *ความหมายแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก http://culture.go.th/culture_th/main.php?filename=index
- คณะกรรมการศึกษาบรรทัดฐานทางสังคมชาวมอญ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2563). *บรรทัดฐานทางสังคมชาวมอญ บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก <https://online.anyflip.com/wpdca/fapp/mobile>
- จารุณี แก้วประภา. (2563). *การพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชนของศูนย์ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก <https://anyflip.com/fibtb/duxf/basic>
- จิราภา อินนารี. (2564). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก <http://dcms.lib.nu.ac.th/dcms/TDC2565/Jirapalnnaree.pdf>
- จิระพล ภูักัน. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th
- ฐิติรดา เปรมปรี. (2563). *การศึกษาแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 8(1), น.42-55.*
- เทศบาลตำบลนกออก. (2562). *ข้อมูลประชากร*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก www.nokaoklocal.go.th
- _____. (2562). *นโยบายภายใต้การบริหารงาน*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก www.nokaoklocal.go.th
- ธนัทภรณ์ ฉัตรภักดิ์, ชุตินันท์ สุวัตถิพงษ์ และวิฑูรย์ วงษ์อำมาตย์. (2561). *การพัฒนารูปแบบ แหล่งการเรียนรู้ชุมชนอัจฉริยะในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- นงเยาว์ อุทุมพร. (2561). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน อำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นาวา วงษ์พรม. (2560). *แหล่งการเรียนรู้ชุมชน*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นิพันธ์ บุญหลวง. (2560). *แนวทางการจัดการชุมชนต้นแบบบ้านทุ่งศรี จังหวัดแพร่*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 13 มกราคม 2565, จาก <http://www.dsdw2016.dsdw.go.th>
- นิรุต กลีบจันทร์. (2559). *แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- ปัทมา จันปัญญา. (2561). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th
- ประกายดาว แก้วชัยเถร. (2561). *แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่รอบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมเยาวชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/61399>
- ประคอง มาโต. (2562). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกห้วยขาแข้ง*. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2), น.89-106.
- ปรีชา วรพิพัฒน์. (2564). *การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของเทศบาลตำบลสันทราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก <http://lpn.mcu.ac.th>.
- พัชรินทร์ วรจักร. (2559). *รูปแบบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 13(1), น. 131-140.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2563). *ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (พ.ศ.2562-2565)*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565 จาก <https://www.nrru.ac.th>

- รัชพล แยมกลีบ. (2564). การพัฒนาเชิงพื้นที่จากทุนทางศิลปวัฒนธรรม กรณีวิสาหกิจชุมชน
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม วิถีคนปลายบาง จังหวัดนนทบุรี. *วารสารการพัฒนาชุมชน
และคุณภาพชีวิต*, 9(2), น. 300-308.
- รัตติกกร ภริมย์ไกรง. (2563). *ลีลาการเรียนรู้และการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565 จาก <http://ithesis-ir.su.ac.th>
- รุ่งอรุณ ไสยโสภณ และคณะ. (2561). *รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อ
การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา*. กรุงเทพฯ: แผนงาน
บูรณาการวิจัยและนวัตกรรม โครงการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้สู่การพัฒนาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรพงศ์ ผูกภู. (2561). *องค์ประกอบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก
<https://www.randdcreation.com>
- วสันต์ จันทโรภาส และคณะ. (2562). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
ผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 12(1), น. 30-38.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). *การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)*.
สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 มกราคม 2565, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา

แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การศึกษา
ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบล
นกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อ
ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของครัว
ชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ขอความกรุณาทุกท่านตอบ
แบบสัมภาษณ์ ตามความเป็นจริง ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม
โดยไม่มีการเปิดเผยข้อมูลรายบุคคลแต่อย่างใด ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาตอบ
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของ
ชุมชน บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อผู้ให้ข้อมูล (นาย/นาง/นางสาว) สกุล.....

อายุ.....ปี ปัจจุบันประกอบอาชีพ

หมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

ช่องทาง/สถานที่ที่สะดวกให้สัมภาษณ์.....

ภูมิลำเนา บ้านนกออก ย้ายเข้ามาเมื่อ.....(ระบุ) อื่น ๆ(ระบุ)

ที่อยู่ปัจจุบัน.....

บทบาทหน้าที่ในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครชุมชน

ชาวบ้าน

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน
บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

1. ข้อมูล/ชุดความรู้

1.1 ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ในศิลปวัฒนธรรมชุมชนเป็นอย่างดีหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.2 ปัจจุบันมีการจัดการความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.3 ชุมชนมีปัญหาเกี่ยวกับการนำข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมไปใช้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.4 ท่านมีความต้องการนำข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรมไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. ผู้ให้ข้อมูล / ผู้ถ่ายทอดข้อมูล

2.1 ชุมชนมีบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมหรือไม่

.....
.....
.....

3.การออกแบบและการจัดลำดับ

3.1 ท่านมีปัญหาในการเรียงลำดับเหตุการณ์ทางศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร (ที่มา ประวัติศาสตร์ การพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรม)

.....

.....

.....

4.กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

4.1 ชุมชนมีความต้องการจัดกิจกรรมฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่นในรูปแบบใด

.....

.....

.....

4.2 ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5.สื่อการเรียนรู้

5.1 ท่านมีปัญหาในการจัดทำสื่อ ถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5.2 ท่านมีความต้องการจัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบใด

.....

.....

.....

6.สถานที่

6.1 ชุมชนมีปัญหาในการใช้สถานที่ภายในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

6.2 ชุมชนมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างไร

.....
.....
.....

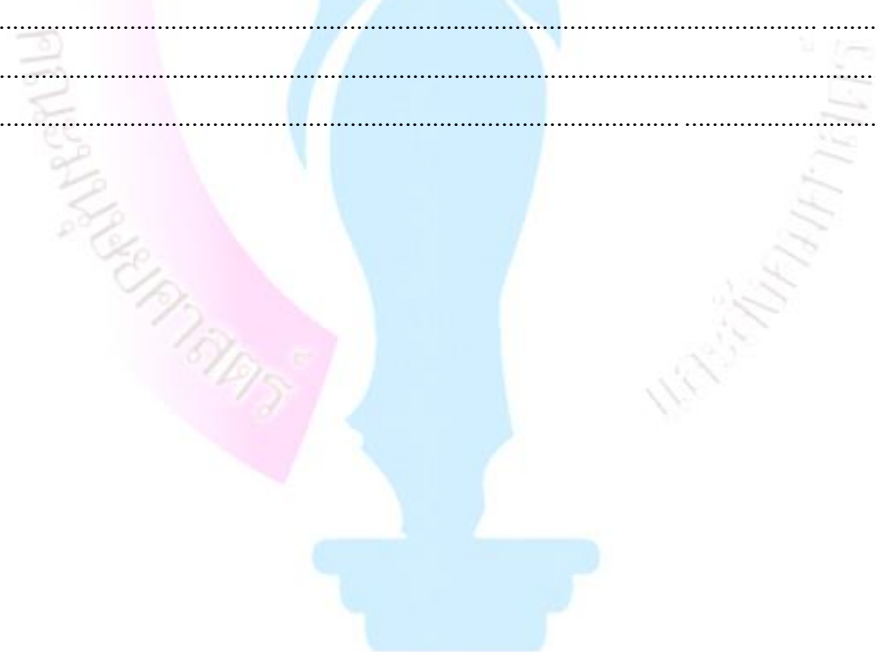
7.การบริหารจัดการ

7.1 งบประมาณด้านการจัดการศิลปวัฒนธรรมเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

7.2 ชุมชนได้รับการสนับสนุนด้านศิลปวัฒนธรรมจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

สัมภาษณ์ชาวบ้านชุมชนบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 1 การสำรวจวัตถุโบราณในวัดพระเพลิง
ที่มา : นवलจุฑา จันดาปิ้ง (2565)

ภาพที่ 2 การสำรวจพื้นที่บริเวณวัดพระเพลิง
ที่มา : นवलจุฑา จันดาปิ้ง (2565)

ภาพที่ 4 ศาลาวัดพระเพลิง
ที่มา : นवलจุฑา จันดาปึ้ง (2565)

ภาพที่ 5 สัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดพระเพลิง
ที่มา : บุษกร จันท์เทวณูมาส (2565)

ภาพที่ 6 รอยพระพุทธรบาท
ที่มา : นवलจุฑา จันดาบั้ง (2565)

ภาพที่ 7 วัดตุโบริธาณบ้านพระเพลิง
ที่มา : นवलจุฑา จันดาบั้ง (2565)

ภาพที่ 8 วัตถุโบราณบ้านพระเพลิง
ที่มา : นवलจุฑา จันดาปึ้ง (2565)

ภาพที่ 9 วัตถุโบราณบ้านพระเพลิง
ที่มา : นवलจุฑา จันดาปึ้ง (2565)

ภาพที่ 10 สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน
ที่มา : ตะวันฉาย คมขุนทด (2565)

ภาพที่ 11 สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน
ที่มา : ตะวันฉาย คมขุนทด (2565)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวตะวันฉาย คมขุนทด
วัน เดือน ปีเกิด	29 สิงหาคม 2543
ที่อยู่ปัจจุบัน	35 หมู่ 15 บ้านบ่อทอง ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ศึกษาชั้นประถม จากโรงเรียนแสงสุริยาวิทยา ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนปากช่อง ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนปากช่อง ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวนวลจุฑา จันดาปั้ง
วัน เดือน ปีเกิด	4 กุมภาพันธ์ 2544
ที่อยู่ปัจจุบัน	163 หมู่ 4 ต.อุดมทรัพย์ อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ศึกษาชั้นประถม จากโรงเรียนบ้านโนนเหลื่อม ต.อุดมทรัพย์ อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนบ้านโนนเหลื่อม ต.อุดมทรัพย์ อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสะแกราษฎร์ศึกษา ต.สะแกราษฎร์ อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

